

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**Hotărârii Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din
funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi**

(Sesizarea nr. 33a/2013)

CHIȘINĂU
20 septembrie 2013

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dl Alexandru TĂNASE, *președinte*,
Dl Aurel BĂIEȘU,
Dl Igor DOLEA,
Dl Tudor PANȚÎRU,
Dl Victor POPA,
Dl Petru RAILEAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 19 iulie 2013
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 19 iulie 2013, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de deputații în Parlament, dnii Mihai Ghimpu, Valeriu Munteanu, Gheorghe Brega și dna Corina Fusu, privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.

2. Autorii sesizării au pretins că prin adoptarea Hotărârii Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi au fost încălcate prevederile articolului 133 din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 25 iulie 2013 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului.

5. În ședința plenară publică a Curții sesizarea a fost susținută de dnii Valeriu Munteanu, Gheorghe Brega și dna Corina Fusu, deputați în Parlament. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice generale a Secretariatului Parlamentului.

ÎN FAPT

6. La 8 iulie 2011 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 131 privind numirea în funcția de membru al Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani, printre persoanele numite fiind și domnul Tudor Șoitu. Totodată, potrivit articolului 2 din hotărârea menționată, domnul Tudor Șoitu a fost desemnat în funcția de vicepreședinte al Curții de Conturi.

7. Ulterior, membrii Curții de Conturi numiți au depus jurământul în fața Parlamentului și au intrat în exercițiul funcției.

8. Hotărârea Parlamentului nr. 131 din 8 iulie 2011 privind numirea în funcția de membru al Curții de Conturi a intrat în vigoare la data adoptării și a fost publicată în Monitorul Oficial nr.113 din 12 iulie 2011, art. 317.

9. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 183 din 12 iulie 2013 domnul Tudor Șoitu a fost eliberat înainte de termen din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi, la propunerea Președintelui Curții de Conturi.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1, art.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică. ”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]”

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege; [...]”

Articolul 74

Adoptarea legilor și hotărârilor

„[...]

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

[...]”

Articolul 133 Curtea de Conturi

„(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare publice.

(2) Curtea de Conturi este alcătuită din 7 membri.

(3) Președintele Curții de Conturi este numit de Parlament, la propunerea Președintelui acestuia, pentru un termen de 5 ani. Membrii Curții sînt numiți de Parlament, la propunerea Președintelui acesteia.

(4) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice.

(5) Alte atribuții, precum și modul de organizare și funcționare a Curții de Conturi, se stabilesc prin lege organică.”

11. Prevederile relevante ale Legii Curții de Conturi nr. 261-XVI din 5 decembrie 2008 (M.O., 2008, nr. 237-240, art. 864) sunt următoarele:

Articolul 2 Statutul Curții de Conturi

„(1) Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditului extern în sectorul public în calitate de instituție supremă de audit și este protejată legal de interferența din partea organelor de drept sau cu funcții de control.

(2) Curtea de Conturi este persoană juridică de drept public, finanțată integral din bugetul de stat, și dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(3) Sediul Curții de Conturi este în municipiul Chișinău.”

Articolul 5 Cadrul juridic

„(1) Curtea de Conturi își desfășoară activitatea independent în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege și cu alte acte legislative, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) În cazul în care tratatele internaționale stabilesc alte norme decît cele prevăzute de prezenta lege, se aplică normele tratatelor internaționale.”

Articolul 6 Independența Curții de Conturi

„(1) Curtea de Conturi dispune de independență organizațională, funcțională, operațională și financiară conform prezentei legi.

(2) În exercitarea atribuțiilor și împuternicirilor sale, Curtea de Conturi este independentă și nu poate fi direcționată sau controlată de nici o persoană fizică sau juridică.

(3) Curtea de Conturi este apolitică, nu sprijină și nu acordă asistență nici unui partid politic.”

Articolul 12 Structura Curții de Conturi

„(1) Curtea de Conturi este constituită din conducere, Plen și aparat.

[...]”

Articolul 13 Conducerea Curții de Conturi

„(1) Conducerea Curții de Conturi se exercită de Președintele Curții de Conturi.

(2) În cazul absenței Președintelui Curții de Conturi, atribuțiile acestuia sînt exercitate de vicepreședintele Curții de Conturi.”

Articolul 14 Atribuțiile Președintelui Curții de Conturi

„(1) Președintele Curții de Conturi are următoarele atribuții:

a) exercită conducerea Curții de Conturi în conformitate cu legislația și organizează activitatea acesteia;

b) aprobă structura organizatorică a Curții de Conturi, schema de încadrare, numește și eliberează din funcție, în condițiile legii, angajații Curții de Conturi;

[...]

k) comunică Parlamentului posturile vacante de membru al Curții de Conturi;

[...]”

Articolul 17 Condițiile pentru a candida la funcția de membru al Curții de Conturi

„(1) Candidat la funcția de membru al Curții de Conturi poate fi persoana care:

a) este cetățean al Republicii Moldova;

b) are studii superioare în domeniul economic, financiar sau juridic și a cărei calificare profesională și experiență de lucru din ultimii 10 ani este corespunzătoare pentru exercitarea sarcinilor Curții de Conturi;

c) cunoaște limba moldovenească.

[...]"

Articolul 18 Numirea membrilor Curții de Conturi

„(1) Președintele Curții de Conturi se numește de Parlament pe un termen de 5 ani, la propunerea Președintelui Parlamentului, cu votul majorității deputaților aleși. Președintele Parlamentului propune candidatura pentru funcția de Președinte al Curții de Conturi după consultarea obligatorie a fracțiunilor parlamentare.

(2) Membrii Curții de Conturi se numesc de Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani, cu votul majorității deputaților aleși.

(3) Mandatul de membru al Curții de Conturi poate fi reînnoit consecutiv o singură dată.

(4) În cazurile prevăzute la art.21 alin.(1) lit.b), c) și d), Parlamentul va numi pentru durata rămasă a mandatului de membru candidatura propusă de Președintele Curții de Conturi.

(5) Vicepreședintele Curții de Conturi se desemnează de către Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, din numărul membrilor acesteia.

[...]"

Articolul 19 Jurământul membrilor Curții de Conturi

„(1) Președintele, vicepreședintele și membrii Curții de Conturi, la numire în funcție, depun în fața Parlamentului următorul jurământ: "Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului".

(2) Jurământul se depune în ședința Parlamentului, după adoptarea actului de numire.”

Articolul 20 Statutul de membru al Curții de Conturi

„(1) Membrii Curții de Conturi sînt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia. Ei dețin funcții de demnitate publică prin numire.

(2) Membrii Curții de Conturi, odată cu numirea în funcție, obțin calitatea de auditori publici, pe durata mandatului.

(3) Membrii Curții de Conturi nu pot fi cercetați, reținuți, arestați, decît la cererea Procurorului General, cu acordul Parlamentului.

(4) Funcția de membru al Curții de Conturi este incompatibilă cu orice altă activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice și de creație.

(5) Membrii Curții de Conturi, pe durata mandatului, își sistează orice activitate politică, inclusiv în cadrul partidelor politice sau al altor organizații social-politice.”

Articolul 21

Încetarea, revocarea și suspendarea mandatului de membru al Curții de Conturi

„(1) Mandatul de membru al Curții de Conturi încetează în cazurile:

- a) expirării a termenului pentru care a fost numit;
- b) revocării;
- c) demisiei din proprie inițiativă;
- d) decesului.

(2) Revocarea membrului Curții de Conturi se face în cazurile:

- a) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- b) condamnării, în baza hotărârii definitive și irevocabile a instanței de judecată, pentru comiterea unei infracțiuni;
- c) imposibilității, din motive de sănătate, de a-și exercita atribuțiile timp de mai mult de 4 luni consecutiv;
- d) declarării dispariției fără urmă, în conformitate cu legea;
- e) incompatibilității cu o altă activitate remunerată;
- f) activității în cadrul unui partid sau al unei alte organizații social-politice.

(3) Activitatea membrului Curții de Conturi se suspendă:

- a) din momentul punerii sub învinuire, când în privința acestuia a fost intentat un dosar penal;
- b) în cazul înregistrării în calitate de candidat pentru ocuparea unei funcții electiv.

(4) Încetarea sau suspendarea mandatului membrului Curții de Conturi se aprobă prin hotărâre a Parlamentului, la propunerea Președintelui Curții de Conturi.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative (M.O., 2002, nr. 36-38, art. 210) sunt următoarele:

Articolul 11

Hotărârile

„(1) Hotărârile Parlamentului sînt acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate, și nu se supun procedurii de promulgare. Hotărârile cu caracter individual și alte hotărâri care nu conțin norme de drept pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) Hotărârile Parlamentului se adoptă:

[...]

c) pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice;

[...]”

13. Prevederile relevante ale Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (M.O., 2010, nr. 194-196, art. 637) sunt următoarele:

Articolul 6

Ocuparea funcției de demnitate publică

„(1) Ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri sau prin numire, în condițiile legii.

[...]

(3) În cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin numire, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este actul de numire.

(4) Pentru ocuparea unor funcții de demnitate publică prin numire se organizează concurs în condițiile legii.

(5) Autoritatea competentă să numească în funcție demnitarul respectiv o face din oficiu sau la propunerea autorității/organului abilitat.

(6) Demnitarul depune jurământ în cazul în care această obligație este prevăzută de legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.”

Articolul 7

Mandatul demnitarului

„(1) Mandatul demnitarului este de 4 ani, dacă un alt termen nu este stabilit prin Constituție sau prin legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.

(2) Exercitarea funcției de demnitate publică nu este limitată de un anumit număr de mandate, cu excepția cazurilor când legea specială ce reglementează activitatea demnitarului prevede altfel.

(3) În cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență.”

Articolul 22

Încetarea mandatului

„(1) Exercitarea mandatului încetează la expirarea termenului, dacă mandatul nu este prelungit în modul stabilit de lege, sau înainte de termen.

[...]

(3) În cazul demnitarului numit încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică demnitarilor pentru care legea specială ce reglementează activitatea acestora prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (M.O., 1996, nr. 81-82, art. 765; Republicată M.O., 2007, nr. 50, art. 237) sunt următoarele:

Articolul 92

Procedura de alegere, numire sau de propunere pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat

„(1) Hotărârile cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat care, potrivit Constituției și altor legi, se fac de către Parlament, se adoptă în condițiile art.74 alin.(2) din Constituție. În același mod se adoptă și hotărârile Parlamentului cu privire la destituirea (revocarea) persoanelor oficiale vizate, cu excepțiile stabilite de legislație.

(2) Chestiunea cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat se supun dezbaterii Parlamentului după prezentarea raportului Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

(3) În procesul întocmirii raportului comisia va examina candidaturile pentru alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat, având dreptul de a chema spre audiere persoanele în cauză.”

ÎN DREPT

15. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență eliberarea înainte de termen din funcțiile de membru și de vicepreședinte a Curții de Conturi.

16. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum supremația Constituției, statul de drept, democrația și exercitarea puterii, competențele Parlamentului, garanțiile de exercitare a funcției de membru al Curții de Conturi, procedura parlamentară.

A. ADMISIBILITATEA

17. În conformitate cu decizia sa din 25 iulie 2013 (a se vedea § 3), Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

18. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputații în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

19. Curtea constată că obiectul controlului constituționalității îl constituie Hotărârea Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.

20. În acest sens, Curtea reține că articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție dispune că aceasta:

„[...] exercită, la sesizare, controlul constituționalității [...] **hotărârilor Parlamentului** [...]”

21. În ceea ce privește aplicarea articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție în raport cu Hotărârea Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii nr.16 din 28 mai 1998 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova în redacția Hotărârii nr.39 din 9 iulie 2001, a menționat:

„[...] Constituția Republicii Moldova, prin art.135 alin.(1) lit.a), abilitază Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, **fără a face distincție între actele normative și cele individuale.** [...]”

22. În context, Curtea Constituțională a statuat că actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit, fac obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

23. În acest sens, în Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010, menționată supra, Curtea Constituțională a reținut că:

„[...] Actele emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, **pot face obiect al controlului constituționalității sub aspectul formei și procedurii de adoptare.** [...]”

24. Aceleași principii au fost reiterate de Curtea Constituțională în hotărârile nr. 11 din 27 aprilie 2010 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 30-XVIII din 4 martie 2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, nr.14 din 7 iulie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.83 din 21 aprilie 2011 privind numirea în funcția de Președinte al Curții de Conturi și nr. 18 din 4 octombrie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție și nr.8 din 20 mai 2013 pentru controlul constituționalității unor hotărâri ale Parlamentului referitoare la numirea și revocarea Procurorului General.

25. Curtea reține că, potrivit articolului 4 lit.a) din Legea contenciosului administrativ, membrul Curții de Conturi nu se poate adresa în contenciosul administrativ pentru protecția drepturilor sale ce rezultă din raporturile de serviciu. Din aceste considerente și având în vedere Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 21 decembrie 2010, care se referă la demiterea unei persoane oficiale exponente a unui interes public deosebit, numite pe

durata mandatului, hotărârile Parlamentului, deși sunt acte cu caracter individual, pot fi supuse controlului constituționalității.

26. Având în vedere cele menționate, Hotărârea Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi este susceptibilă controlului constituționalității.

27. Curtea reține că prerogativa cu care a fost învestită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

28. Prin urmare, Curtea va examina actul contestat și va efectua aprecierea juridică a circumstanțelor de drept prin prisma articolelor 66 lit.j) și 133 combinate cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție, a raționamentelor expuse în jurisprudența sa anterioară.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 66 LIT. J) ȘI 133 COMBINATE CU ARTICOLELE 1 ALIN. (3) ȘI 7 DIN CONSTITUȚIE

29. Autorii sesizării pretind, în special, că Hotărârea Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi vine în contradicție cu articolul 66 lit. j) din Constituție, potrivit căruia:

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;”

30. La fel, autorii sesizării invocă și încălcarea articolului 133 din Constituție, care prevede:

„[...]

(3) Președintele Curții de Conturi este numit de Parlament, la propunerea Președintelui acestuia, pentru un termen de 5 ani. **Membrii Curții sînt numiți de Parlament, la propunerea Președintelui acesteia.**

[...]”

1. Argumentele autorilor sesizării

31. Autorii sesizării susțin că în cazul în care Parlamentul intenționează să elibereze din funcție o persoană oficială, în prezenta speță – membru al Curții de Conturi, este obligatorie respectarea procedurilor stipulate de Constituție și legislație.

32. Ei subliniază că, în fapt, Hotărârea Parlamentului nr.183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi a fost adoptată cu grave încălcări ale Constituției și legislației.

33. În opinia autorilor sesizării, prin adoptarea Hotărârii nr.183 au fost încălcate direct prevederile articolului 133 din Constituție, dispozițiile Legii Curții de Conturi și ale Regulamentului Parlamentului.

34. Autorii sesizării menționează în acest sens că funcția de membru al Curții de Conturi nu este o funcție politică, ci o funcție publică ce implică un interes public deosebit, maximă independență și respectarea tuturor rigorilor legalității și imparțialității în activitate. Persoana desemnată nu trebuie să manifeste loialitate și consecvență pentru realizarea scopurilor politice și, ca urmare, nu poate să suporte anumite îngrădiri în exercitarea dreptului de acces liber la justiție.

35. În viziunea autorilor sesizării, în cazul în care Parlamentul intenționează să demită o persoană ce exercită o funcție de demnitate publică, inclusiv un membru al Curții de Conturi, este imperios necesară respectarea procedurilor de revocare, care sunt stipulate de Constituție și reglementate direct de legislația specială.

36. Potrivit autorilor sesizării, la 12 iulie 2013 Parlamentul a adoptat Hotărârea privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi, revocând mandatul acordat anterior, fără să respecte procedura constituțională, fără să existe motive legale și cu încălcarea procedurii prevăzute de legea specială. Prin acest act, Parlamentul a sfidat flagrant prevederile articolului 133 din Legea Supremă și ale articolului 21 din Legea Curții de Conturi.

2. Argumentele autorităților

37. În viziunea Parlamentului, Hotărârea nr.183 din 12 iulie 2013, fiind adoptată de Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, respectă în totalitate exigențele legale, ce reglementează forma și competența autorității de a emite actul respectiv.

3. Aprecierea Curții

38. Curtea reține că articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție abilitază instanța de jurisdicție constituțională cu controlul constituționalității **tuturor** actelor adoptate de Parlament, fără a face distincție între actele normative și cele **individuale**.

39. Curtea relevă că la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă **principiul legalității**. Nici o lege și nici un alt act juridic

care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art. 7 din Constituție).

40. În context, Curtea menționează că legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării.

41. Importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență existând nu doar pentru indivizi, dar în mod egal și pentru autoritățile publice și private. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost conferite (§42, *Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011*).

42. Astfel, potrivit jurisprudenței sale anterioare (cazurile Muruianu, Urechean, Gurin etc.), Curtea va controla constituționalitatea actului cu caracter individual contestat, referitor la eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi, sub aspectul **competenței autorității** de a adopta actul respectiv și al **procedurii de adoptare**.

43. Curtea reține că articolul 66 lit.a) din Constituție prevede că Parlamentul adoptă trei categorii de acte: legi, hotărâri și moțiuni. Același articol, la lit.j), conferă Parlamentului funcția de a alege și numi persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege.

44. Dezvoltând normele constituționale, articolul 11 alin.(2) lit.c) din Legea privind actele legislative prevede că hotărârile Parlamentului se adoptă pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice.

45. În conformitate cu prevederile articolului 133 din Constituție, Curtea de Conturi este alcătuită din 7 membri numiți de Parlament, la propunerea Președintelui acesteia.

46. Alineatul (5) din norma constituțională citată mai sus prevede că: „*Alte atribuții, precum și modul de organizare și funcționare a Curții de Conturi, se stabilesc prin lege organică.*”

47. Astfel, în dezvoltarea normei constituționale vin prevederile articolului 18 din Legea Curții de Conturi care stabilesc că membrii Curții de Conturi se numesc de Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani, cu votul majorității deputaților aleși.

48. Curtea reține că membrul Curții de Conturi deține o funcție publică, fiind o persoană oficială de stat, exponent al unui interes public deosebit.

49. Curtea relevă că stipularea în Constituție a procedurii de numire a membrului Curții de Conturi constituie o garanție a independenței acestuia și a exercitării cu imparțialitate a atribuțiilor ce-i revin conform Legii Curții de Conturi.

50. Totodată, Curtea reține că membrii Curții de Conturi sunt independenți în exercitarea mandatului și inamovibili pe durata acestuia. Ei dețin funcții de demnitate publică prin numire. Membrii Curții de Conturi, odată cu numirea în funcție, obțin calitatea de auditori publici, pe durata mandatului.

51. Necesitatea stabilității mandatului de membru al Curții de Conturi este determinată de obligațiile funcționale ale titularului. Or, potrivit cadrului legal, Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care **exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public** prin realizarea auditului extern în sectorul public în calitate de instituție supremă de audit și **este protejată legal de interferența din partea organelor de drept sau cu funcții de control.**

52. Potrivit legii speciale, Curtea de Conturi dispune de independență organizațională, funcțională, operațională și financiară. În exercitarea atribuțiilor și împuternicirilor sale, Curtea de Conturi este independentă și nu poate fi direcționată sau controlată de nici o persoană fizică sau juridică, este apolitică, nu sprijină și nu acordă asistență nici unui partid politic.

53. Conform art. 28 din Legea nr.261-XVI din 5 decembrie 2008, în exercitarea atribuțiilor sale, Curtea de Conturi auditează următoarele domenii: formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; executarea tratatelor interguvernamentale în domeniul economico-financiar; administrarea și gestionarea patrimoniului public; procesul de privatizare a patrimoniului statului și de asigurare a activității de postprivatizare; administrarea și utilizarea resurselor naturale; utilizarea resurselor creditare și valutare ale statului; ținerea evidenței contabile și raportarea financiară.

54. La fel, Curtea de Conturi poate să auditeze utilizarea resurselor alocate de Uniunea Europeană, de partenerii de dezvoltare și de alți donatori, ale căror resurse au fost incluse în bugetul de stat sau în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

55. De asemenea, potrivit art. 28 din lege, Curtea de Conturi auditează următoarele entități: autoritățile administrației publice centrale și locale, alte autorități publice; instituțiile și organizațiile finanțate de la bugetul public național; agenții economici al căror capital social este de stat în întregime sau în al căror capital social cota statului este mai mare de 50%; alte entități, în conformitate cu legislația.

56. În același timp, Curtea reține că, potrivit articolului 133 alin.(4) din Constituție și articolului 8 din Legea Curții de Conturi, Curtea de Conturi prezintă Parlamentului anual, către 15 martie, raportul financiar de executare a bugetului propriu din exercițiul bugetar expirat, iar către 10 octombrie, raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public, care se examinează în ședință plenară a Parlamentului.

Rapoartele menționate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 15 zile de la data prezentării/examinării lor în Parlament.

57. Având în vedere rolul Curții de Conturi, Curtea menționează importanța susținerii unui sistem de control și audit eficient și credibil, prin creșterea impactului social al procesului de cheltuire a resurselor financiare.

58. Potrivit articolului 22 din Legea Curții de Conturi, membrul Curții de Conturi este obligat să dirijeze sectorul încredințat din domeniul activității de audit, să-și îndeplinească atribuțiile cu obiectivitate, imparțialitate, în conformitate cu prevederile legii, să participe la ședințele Plenului Curții de Conturi și să voteze „pentru” sau „contra” adoptării actelor Curții de Conturi, să păstreze secretul deliberării și al votului, să se abțină de la orice activitate sau manifestare contrare statutului de membru al Curții de Conturi.

59. Membrii Curții de Conturi, pe lângă drepturile și obligațiile de membru al Curții de Conturi, au drepturile și obligațiile stabilite pentru auditorii publici în conformitate cu art.26 din Legea Curții de Conturi.

60. În contextul celor menționate și având în vedere rolul Curții de Conturi, în general, și atribuțiile funcționale ale membrilor, în special, **Curtea consideră extrem de necesară asigurarea independenței și inamovibilității acestora pe durata mandatului în vederea evitării subordonării politicului.** Inamovibilitatea, ca și stabilitatea, este instituția pe care legea a prevăzut-o în nevoia de a găsi un instrument care să stopeze amestecul politicului în administrație.

61. Curtea observă că la 12 iulie 2013, la inițiativa Președintelui Curții de Conturi, în temeiul articolului 22 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și al articolului 21 al Legii Curții de Conturi, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr.183, prin care dl Tudor Șoitu a fost eliberat din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.

62. Articolul 22 alin.(3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică stipulează că în cazul demnitarului numit încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție. Iar potrivit alin.(4) al aceluiași articol, **dispozițiile alin. (3) nu se aplică demnitarilor pentru care legea specială ce reglementează activitatea acestora prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.**

63. Astfel, Curtea reține că prevederile articolului 22 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nu sunt relevante pentru a elibera din funcție un membru al Curții de Conturi, deoarece activitatea membrilor Curții de Conturi, organizarea și funcționarea Curții de Conturi sunt reglementate prin **lege specială, care prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.**

64. Curtea menționează că pentru revocarea dlui Tudor Șoitu din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi sunt necesare respectarea legalității și întrunirea tuturor cerințelor stabilite de lege.

65. În context, Curtea reține că **actul de eliberare din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi a avut ca efect încetarea mandatului** membrului Curții de Conturi. În scopul garantării independenței persoanei ce exercită o funcție de demnitate publică, normele constituționale și legale impun respectarea termenului mandatului. De regulă, **destituirea presupune o procedură mai complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una echivalentă. Procedura de destituire este expres stipulată de lege pentru membrii Curții de Conturi.**

66. Astfel, în conformitate cu articolul 21 alin. (2) din Legea Curții de Conturi, membrul Curții de Conturi poate fi revocat din funcție înainte de expirarea mandatului de către Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, doar în următoarele situații: *pierderea cetățeniei Republicii Moldova, condamnare, în baza hotărârii definitive și irevocabile a instanței de judecată, pentru comiterea unei infracțiuni, imposibilitate, din motive de sănătate, de a-și exercita atribuțiile timp de mai mult de 4 luni consecutiv, declarare a dispariției fără urmă, în conformitate cu legea, incompatibilitate cu o altă activitate remunerată, activitate în cadrul unui partid sau al unei alte organizații social-politice.*

67. Această rigiditate decurge din rațiunea asigurării independenței persoanei față de acei care au votat pentru alegerea sau numirea sa.

68. Curtea reține că dl Tudor Șoitu a depus în fața Parlamentului jurământul, fapt consemnat în stenograma ședinței Parlamentului din 8 iulie 2011. După depunerea jurământului, dl Tudor Șoitu a intrat oficial în exercițiul funcției de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.

69. Din normele constituționale și legale, Curtea conchide că actul contestat, fiind adoptat de Parlament la propunerea Președintelui Curții de Conturi, sub formă de **hotărâre**, este neconform sub aspectul cerințelor prevăzute de articolele 133 din Constituție și 21 din Legea Curții de Conturi.

70. Curtea reține că revocarea membrului Curții de Conturi se poate dispune numai de către autoritatea care l-a numit, și anume Parlamentul, iar cazurile și condițiile revocării sunt cele prevăzute de Legea Curții de Conturi. Astfel, în acest sens competența Parlamentului, conferită prin lege, nu este una discreționară.

71. În context, Curtea constată că revocarea din funcție a membrului Curții de Conturi a avut loc cu eludarea normelor legale în acest sens, fiind adoptată **cu existența în acest sens a propunerii Președintelui Curții de Conturi, însă fără a fi respectate cerințele legale.**

72. În lumina celor expuse, **Hotărârea Parlamentului nr. 183** din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi **contravine dispozițiilor** articolelor 1 alin.(3), 7 și 133 din

Constituția Republicii Moldova, precum și prevederilor altor acte legislative, care vin să dezvolte normele constituționale.

În temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, în unanimitate, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se admite sesizarea unui grup de deputați.
2. Se declară *neconstituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 183 din 12 iulie 2013 privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.
3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 20 septembrie 2013
HCC nr.27
Dosarul nr. 33a/2013